

**Térinformációs és földmegfigyelési infrastruktúra
a fenntartható fejlődés szolgálatában
Vezetői összefoglaló**

Magyar Földmérési, térképészeti és Távérzékelési Társaság
2020. február 28.

Az ENSZ Agenda 2030 programja

A 2016. januártól érvényes globális program „Világunk átalakítása” c. okmányban megfogalmazott Fenntartható Fejlődési Célok (FFC) 2030-ig történő megvalósítását irányozta elő. Megvalósításában 196 ország, köztük hazánk is részt vesz. Az Agenda 2030 program nemzeti végrehajtásából eredő feladatok koordinálására a 2091/2017.(XII.28) Korm. határozat a külgazdasági és külügyminisztert hívja fel.

A téradatok az FFC kötelező kellékei

A fenntartható fejlődési célok megvalósításának állapotát indikátorokkal fejezzük ki, a létrejött változásokat nyomon követéssel mutatjuk ki és jelentésekben írjuk le. Ezek az állapotok és változásaik javarészt földrajzi helyhez kötöttek, térinformációs természetűek és téradatként szerepelnek. Az FFC megvalósítása folyamán **nélkülözhetetlenek** tehát a különféle szektorok által felmért és szolgáltatott **téradatok**: a térképészeti, geodéziai, térinformatikai, távérzékelési és földmegfigyelési adatok. Az Agenda 2030 programban ezeket a téradatokat többnyire a hivatalos statisztikákkal partnerségben működtetik, azokkal integráltan alkalmazzák. Az FFC nemzetközi jellegéből adódóan gyakorta a GI és az EO rövidítésekkel illetjük a téradatokat (GI: **Geo**Information = térinformációs adatok és EO: **Earth Observations** = földmegfigyelési adatok).

A téradat profilú MFTTT civil szervezet elkötelezett az FFC sikeres megvalósítása mellett

A Magyar Földmérési, Térképészeti és Távérzékelési Társaság (MFTTT), mint szakmai civil szervezet 2017-től önkéntes munkacsoportot működtet az ENSZ Agenda 2030 Fenntartható Fejlődési Célok indikátorainak geoinformációs és földmegfigyelési adatok segítségével történő állapotvizsgálata, nyomon követése és jelentéstételi dokumentálása terén a hazai fogadókészség megteremtésére és rendszer szintű működtetésére. A hazai és nemzetközi kapcsolatokban a rendszeresség érdekében az MFTTT Intézőbizottsága 16/2018.(XII.10.) sz. határozatában állandó munkacsoporttá minősítette.

Neve: Munkacsoport a Fenntartható Fejlődésért, rövidítve **WG4SDG** (a kiterjedt nemzetközi szereplések miatt az angol **Working Group for Sustainable Development Goals** angol kifejezés rövidítéseként). Elnöke dr. Mihály Szabolcs, tagjai: Hargitai Péter, Iván Gyula, Palya Tamás, dr. Remetey-Fülöpp Gábor és dr. Zentai László.

A WG4SDG munkacsoport felvállalta **a)** a földmérés, térinformatika és földmegfigyelés szereplőinek tájékoztatását és felkészítését az FFC-re, **b)** a téradatok fenntarthatósági célú fontosságának hazai tudatosítását és népszerűsítését, **c)** az FFC-re szakosodott nemzetközi szervezetekkel való kapcsolat tartását, velük a magyar viszonyok megismertetését és tőlük a know-how hazahozatalát. Működése kiterjed a magyar Nemzeti Fenntartható Fejlődési Keretstratégia (NFFS) programra is.

Az MFTTT WG4SDG munkacsoportnak a fogadókészség erősítéséről szóló **hazai előadásai és publikációi** a földmegfigyeléssel, a térinformatikával és a téradat infrastruktúrával foglalkozó rendezvényeken hangzottak el, amelyeken a hazai kormányzati, hivatali, kis és közép vállalkozói, oktatási, akadémiai és civil szervezeti döntéshozók, szakemberek és diákok vettek részt. A Munkacsoport **nemzetközi megjelenését** az FFC-t homloktérbe helyező nemzetközi földmegfigyelési szervezetek, földmérési és térinformatikai szövetségek és az ENSZ-nek az FFC-re szakosodott szervezetei által szervezett értekezleteken tartott előadások, publikációk és eszmecsereik jelentették.

Az elmúlt három év folyamán az MFTTT multi-érdekeltségeket szolgált meg és sokféle partnerségi kapcsolatot teremtett tevékenységével és eredményesen járult hozzá a Fenntartható Fejlődési Célok 17.[16] és 17.[17] számú alábbi feladatainak a megvalósításához.

Az MFTTT WG4SDG munkacsoport tevékenységét és eredményeit, az FFC megvalósításához adott hozzájárulását ajánljuk a magyar nemzeti jelentésekben szerepeltetni.

Nemzetközi és hazai helyzetkép a fenntarthatósági feladatok téradatokkal történő támogatásáról

Az MFTTT fenntarthatósági célú tevékenysége során sikerült megismerni a nemzetközi és a hazai helyzetet az FFC és az NFFS programokhoz kapcsolódó területeken.

Nemzetközi helyzetkép: Atérinformatikai és földmegfigyelési adatokat világszerte tudatosan, magas technológiai szinten és eredményesen alkalmazzák az FFC megvalósításának nyomon követésére és a kapcsolódó jelentések dokumentálására. Ez vonatkozik a műholdas földmegfigyelések és a térinformációk együttes és külön-külön történő alkalmazására, a téradatok és a statisztikai adatok integrációjára, valamint a térinformációs infrastruktúra áldásainak kihasználására, a felhőalapú BigData alkalmazásokra és a mesterséges intelligencia bevetésére.

Magyarországon nem ez a helyzet. A téradatok fenntartható fejlődési célú alkalmazása nincs deklaráltan rendszerbe iktatva. Bár megállapítható, hogy a magyarországi téradat körök **a)** nemzetközileg elismert szakmai gárda kezében vannak, **b)** önmagukban teljes körűen, belsőleg ellentmondásoktól mentesen, fenntarthatóan és jól szervezeten működnek, és **c)** szakigazgatási szinten rendezett jogszabályi háttérrel rendelkeznek. Ugyanakkor azonban **a)** csak részlegesen kötik össze őket közös szabvány felületek, **b)** egymás közötti átjárhatóságuk nem kielégítő, **c)** a szolgáltatásukra vonatkozó politikák kaotikusak, **d)** nem alkotnak egységes nemzeti térinformációs infrastruktúrát, **e)** hiányoznak a műszaki, tartalmi, alaki, jogi, adatmegosztási és fiskális keresztmegerfelettetést biztosító jogszabályok és gyakorlat. Ezeket a hiányosságokat pótolni kell a fenntartható fejlődési célok hazai feladatainak eredményes ellátása érdekében.

Mit szorgalmaz a téradat profilú MFTTT a hazai fenntartható fejlődések terén?

A fogadókészség előkészítésének tapasztalatai, a hazai helyzet feltérképezése és a nemzetközi gyakorlat megismerése alapján, az FFC és az NFFS feladatok eredményes és gazdaságos megoldása érdekében az MFTTT civil társaság

- szorgalmazza a hazai téradatok és statisztikai adatok rendszer szintű integrációjának megoldását,
- ajánlja és kezdeményezi, hogy az NFFS és a hazai FFC kormányzati és civil szervezetek munkájuk ellátásába meghívott tagként vonják be az MFTTT-t,
- a fenntarthatósági célok teljes értékű, átlátható, hiteles és dokumentált megoldása érdekében szorgalmazza a téradatok rendszerszerű alkalmazását a hazai fenntartható fejlődési célok megvalósításának nyomon követési és jelentéstételi feladataira,
- szorgalmazza a Nemzeti Térinformációs Infrastruktúra (NTI) megteremtését a vonatkozó feladatok teljes körű, gazdaságos, átlátható, hiteles, interoperabilis és egységes megoldásának szolgálatára.

Téradatok a fenntartható fejlődés hazai alakulásáról készült jelentésekben

A fenntartható fejlődés helyzetéről a KSH (a 2007, 2012, 2014, 2016 és 2018 évekről), az NFFT (a 2013-2014, 2015-2016 és 2017-2018 időszakokról) és a Nemzeti Közszolgálati Egyetem (*Jó állam jelentés* 2015-től évente) készítettek jelentést, mindegyik hazai felhasználásra. Készült továbbá 2018-ban egy önkéntes jelentés nemzetközi célra az ENSZ HLPF Magas Szintű Politikai Fóruma részére.

A KSH „*A fenntartható fejlődés indikátorai Magyarországon, 2018*” című jelentését tanulmányozva az alábbi megállapítások ill. javaslatok tehetők.

Megállapítás és javaslat 1: Magyarországon nincs jogszabályi előírás a téradatok alkalmazására a fenntartható fejlődési állapotokat és változásokat kifejező indikátorok meghatározásában. Ugyanakkor, a téradatok nyomon követési feladatokra való használata szakmailag megalapozott. Ezen túl, a téradat az ENSZ és az FFC-ben érintett szervezeti egységei, valamint a nemzetközi téradat szervezetek

eredményorientált eszköze. Javasoljuk a téradatok használatát bevezetni a hazai fenntarthatósági programok gyakorlatába.

Megállapítás és javaslat 2: A KSH gondolat is alátámasztja a fenntarthatósági célú téradat használat jogszabályba foglalásának fontosságát. Nekünk is szorgalmaznunk kell a téradatok fenntarthatósági célokra történő alkalmazását, s a megfelelő dokumentumokban és jogszabályokban történő szerepeltetését azért, hogy segítsük a KSH munkáját, és azért, hogy ezzel is lehetővé tegyünk az ország fenntartható fejlődésének ügyében elért eredmények és feltárt problémák érthető megfogalmazását és átlátható, dokumentált bemutatását a kormány és minden hazai és nemzetközi érdekelt részére. Javasoljuk, hogy az FFC 17.16 és 17.17 kapcsán a KSH 2020.évi jelentésében szerepeljen az MFTTT is.

Az NFFT „A Nemzeti Fenntartható Fejlődési Keretstratégia harmadik előrehaladási jelentése, 2017-2018” című dokumentum fenntarthatósági fordulatot tart szükségesnek többek között a természeti erőforrások túlzott használatának lefékezése és a környezeti és természeti erőforrás korlátok fokozása érdekében. Ebből az alábbi megállapítások érvényesek:

Megállapítás 3: A kulcsfontosságú környezeti fenntarthatósági fordulat kulcseleme az, hogy tartalmi, alaki, mennyiségi és értékalapú állapotuk és változásaik nyomon követhetőek legyenek a földügyi, térinformatikai és földmegfigyelési adatok segítségével, dokumentált formában, képszerűen, hitelesen és átláthatóan, s éppen ezért közösen elfogadott, szabványos rendszerben és téradat infrastruktúra eszközökkel.

Megállapítás 4: A fenntarthatósági fordulatban kiemelkedő szerepük van a termelékenység növelésében felhajtó erőként megjelenő precíziós mezőgazdaságnak, a mezőgazdasági téradatoknak, a MePAR és a VINGIS térinformatikai rendszereknek, a COPERNICUS műholdas földmegfigyelési adatoknak, a magyar FIR működtetésének, valamint a földügyi szakigazgatás katasztereinek és téradatainak. Velük számolni kell.

Megállapítás és javaslat 5: Az ágazati csőltetés mérséklése és a szakpolitikák közötti horizontális integráció megvalósítása érdekében az FFC teljesítésének a nyomon követési és jelentéstételi eszközei terén szükséges

- a térinformációs és statisztikai adatok és módszerek integrációját megvalósítani úgy, ahogyan az ENSz Statisztikai Részlege és Globális Térinformáció Kezelői szakértői testülete szorgalmazza azt,
- a téradat gazda intézmények és szakmai ágazatok adatait és adatmegosztási képességeit horizontálisan összekötni egy egységes elven működő Nemzeti Téradat Infrastruktúrában,
- és az NTI megvalósítását biztosító jogszabályt megalkotni és hozzá a költségeket biztosítani.

Megállapítás és javaslat 6: A fenntarthatósági fordulat további kulcs területe az FFC-érdekeltek kohézióját elősegíteni képes szakmai civil szervezetek fokozott bevonása az FFC feladatainak megoldásába. Ezt civil jogszabály változtatással és állami támogatással kellene elősegíteni úgy, hogy hazai és nemzetközi tevékenysége révén az MFTTT a fenntarthatósági célok megvalósításában hatékonyan szerepeltesse és képviselje a téradat szektor érdekeltjeinek a feladatait és érdekeit, valamint a korábbinál eredményesebben vegyen részt az FFC 17.16 és 17.17 feladatok teljesítésében.

Jelen „Vezetői összefoglaló”-nak a részletei megtalálhatók a *Magyar helyzetelemzés. Térinformációs és földmegfigyelési infrastruktúra szerepe a fejlődés fenntarthatóságában* c.dokumentumban. Külön említésre méltó, hogy a térinformációs és földmegfigyelési infrastruktúrának az FFC-re történő hasznosítása tételesen elemezhető ennek a dokumentumnak a mellékleteiben.

Készítette: Dr. Mihály Szabolcs, az MFTTT-WG4SDG elnöke

Lektorálta: Dr. Remetey-Fülöpp Gábor, az MFTTT-WG4SDG tagja